

СУТНІСТЬ СУДОВОГО КОНТРОЛЮ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ

Курсант 3 курсу НАВС Червінська С.О.

Науковий керівник: доцент кафедри кримінального процесу, кандидат юридичних наук, доцент Мельник О.В.

Прихильники ідеї судового контролю за досудовим слідством вважають, що тільки суд, будучи незалежним від зовнішнього впливу і вільним від функції обвинувачення, може бути дійсним гарантом прав і законних інтересів усіх учасників кримінального судочинства, може реально і швидко відновити порушені права, забезпечити законність і об'єктивність дій і рішень органів досудового слідства. При цьому одні представники такої позиції виступають за судовий контроль за всіма діями і рішеннями, прийнятими на стадії досудового розслідування, інші — пропонують обмежити контрольні дії суду за допомогою встановлення кола питань, що підлягають судовій перевірці.

По-перше, усе це стало результатом реалізації судово-правової реформи в Україні, одним з основних завдань якої є захист прав і свобод людини при здійсненні правосуддя. При цьому кінцевим результатом судової реформи повинно стати створення такої системи кримінального судочинства, де будуть забезпечені як інтереси суспільства і держави в сфері боротьби зі злочинністю, так і права учасників кримінального процесу, в тому числі осіб, підозрюваних і обвинувачуваних у вчиненні злочинів.

По-друге, прагнення України інтегруватися у світове співтовариство, у свою чергу, накладає на неї певні зобов'язання щодо імплементації в національне законодавство норм міжнародного права, котрі передбачають судовий порядок вирішення питань, пов'язаних з обмеженням прав і свобод людини при провадженні досудового розслідування. Як слушно відзначалося в літературі, саме в процесуальних механізмах

стикаються інтереси суб'єктів основних прав, окремих осіб і суспільства у цілому. Внаслідок цього визначення меж основних прав, умов їхньої реалізації і порядку вирішення можливого конфлікту виникає об'єктивна потреба функціонування соціуму, з одного боку, і свободи особи — з другої.

По-третє, необхідність судового контролю за досудовим слідством визнана на конституційному рівні. Відповідно до Конституції України, як відзначалося вище, проведення окремих слідчих дій, що обмежують права і свободи людини, може здійснюватися тільки на основі рішення суду.

Крім того, Конституція України надає право кожній людині на оскарження в суд рішень, дій чи бездіяльності державних органів і посадових осіб, що істотно розширює можливості всіх учасників кримінального процесу скористатися судовим захистом своїх процесуальних прав.

Розглядаючи питання, що безпосередньо стосується діяльності слідчого судді, то можна виділити наступне. Рішення, які приймаються слідчим суддею в порядку судового контролю, за своїм характером і призначенням поділяють на два види судового контролю: попереджувальний і подальший. Попереджувальний контроль за рішеннями органів розслідування здійснюється до їх реалізації і лише на підставі рішення слідчого судді. Подальший контроль здійснюється стосовно конкретних реалізованих рішень і дій органів розслідування на підставі скарг осіб, чиї інтереси зачіпаються такими рішеннями.

Обґрунтовано, що для злагодженої роботи судової системи та забезпечення громадянам права судового захисту основних прав і свобод необхідно впорядкувати процедуру питань судового контролю.

Інститут судового контролю за оскарженням до суду дій і рішень посадових осіб, що ведуть процес, у кримінальному процесі України є реалізацією гарантій, передбачених міжнародними актами та ст. 55 Конституції України.